

“HALOL” STANDARTI TALABLARIGA MUVOFIQLIKNI TA’MINLASH

Raxmonberdiyeva Guli Baxtiyorjon qizi

FDTU M36-25 MXS magistranti

+998501519229 @RGuli_02

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20153086>

Annotatsiya

Ushbu maqolada Halol standarti talablariga muvofiqlikni ta’minlashning nazariy asoslari, iqtisodiy ahamiyati, ishlab chiqarish jarayonidagi talablari, sertifikatlash tizimi hamda xalqaro amaliyoti keng yoritilgan. Maqolada halol mahsulot ishlab chiqarishning sanitariya-gigiyena qoidalari, xomashyo nazorati, logistika tizimi, eksport salohiyati va iste’molchilar ishonchini oshirishdagi o’rni batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, O’zbekistonda halol sanoatini rivojlantirish istiqbollari va mavjud muammolar haqida ham fikr yuritilgan.

Kalit so’zlar : halol standarti, halol sertifikatlash, oziq-ovqat xavfsizligi, sifat nazorati, sanitariya, gigiyena, eksport, iste’molchi ishonchi.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida mahsulot sifati va xavfsizligini ta’minlash dunyo mamlakatlari oldidagi eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, musulmon aholisi ko’p bo’lgan davlatlarda hamda xalqaro bozorlarda Halol standarti talablariga javob beradigan mahsulotlarga talab tobora ortib bormoqda. “Halol” tushunchasi arab tilidan olingan bo’lib, “ruxsat etilgan”, “joiz” degan ma’nolarni anglatadi. Islom dini qoidalariga ko’ra inson iste’mol qiladigan oziq-ovqat, ichimlik, dori vositalari va boshqa mahsulotlar pok, xavfsiz hamda diniy talablarga mos bo’lishi lozim.

Halol standartlari nafaqat diniy talablarni, balki sanitariya-gigiyena, ekologik tozalik, sifat nazorati va xavfsizlik mezonlarini ham o’z ichiga oladi. Shu sababli bugungi kunda halol mahsulotlar ishlab chiqarish nafaqat musulmon mamlakatlarida, balki Yevropa, Amerika va Osiyo davlatlarida ham rivojlanmoqda.

Asosiy qisim .

Halol standartining asosiy maqsadi inson salomatligini himoya qilish, mahsulot sifatini ta’minlash va iste’molchilarga ishonchli mahsulot yetkazib berishdan iboratdir. Shu bilan birga, ushbu standart korxonalar uchun xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatini kengaytiradi hamda eksport salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Halol standartlari bugungi kunda ko’plab xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan. Turli davlatlarda halol mahsulotlarni nazorat qiluvchi maxsus tashkilotlar faoliyat yuritadi. Ushbu tashkilotlar mahsulot tarkibini, ishlab chiqarish jarayonini va sanitariya holatini tekshiradi hamda belgilangan talablarga mos keladigan korxonalarga halol sertifikati beradi.

Halol standartlari birinchi navbatda oziq-ovqat mahsulotlari bilan bog’liq bo’lsa-da, bugungi kunda uning qo’llanilish doirasi ancha kengaydi. Masalan, farmatsevtika sanoatida dori vositalarining tarkibidagi jelatin yoki boshqa qo’shimchalarning kelib chiqishi nazorat qilinadi. Kosmetika mahsulotlarida esa spirt va hayvon yog’laridan foydalanish masalalari tekshiriladi. Turizm sohasida esa mehmonxonalarda halol taomlar, ibodat uchun qulay sharoitlar va islomiy xizmatlar tashkil etilishi muhim hisoblanadi.

Halol standartining muhim jihatlaridan biri mahsulot tarkibining tozaligi va xavfsizligidir. Mahsulot ishlab chiqarishda ishlatiladigan barcha ingredientlar inson salomatligiga zarar yetkazmaydigan bo’lishi lozim. Ayniqsa oziq-ovqat sanoatida zararli kimyoviy

qo'shimchalardan foydalanishni kamaytirish muhim vazifa hisoblanadi. Shu sababli halol mahsulotlar ko'plab iste'molchilar tomonidan sog'lom va ishonchli mahsulot sifatida baholanadi.

Halol mahsulot ishlab chiqarishda xomashyo manbalarini nazorat qilish alohida ahamiyatga ega. Ishlab chiqaruvchi korxonalar foydalanadigan barcha xomashyo va ingredientlarning kelib chiqishini aniq bilishi kerak. Ayniqsa go'sht mahsulotlari ishlab chiqarishda hayvonlarning islomiy qoidalarga muvofiq so'yilishi asosiy talab hisoblanadi. Bundan tashqari, mahsulot tarkibida cho'chqa yog'i, spirt yoki boshqa taqiqlangan moddalar bo'lmasligi zarur.

Korxonalarda sanitariya va gigiyena qoidalariga qat'iy rioya etilishi halol standartning muhim talablaridan biridir. Ishlab chiqarish uskunalari muntazam tozalanishi, xodimlar maxsus sanitariya kiyimlarida ishlashi va ishlab chiqarish hududi dezinfeksiya qilinishi kerak. Bu talablar mahsulotning mikrobiologik xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Halol mahsulotlarni ishlab chiqarish jarayonida logistika tizimi ham katta ahamiyatga ega. Mahsulotlarni tashish va saqlash vaqtida halol hamda nohalol mahsulotlar aralashib ketmasligi kerak. Shu sababli ayrim korxonalarda maxsus omborxonalar va transport vositalaridan foydalaniladi. Bu esa mahsulot sifatini saqlash va iste'molchilar ishonchini oshirish imkonini beradi.

Bugungi kunda Halol sertifikatlash tashkilotlari korxonalarni maxsus audit asosida tekshiradi. Sertifikatlash jarayonida korxonaning ishlab chiqarish texnologiyasi, xomashyo manbalari, sanitariya tizimi va hujjatlari o'rganiladi. Agar korxonalar barcha talablarga javob bersa, unga halol sertifikati beriladi. Ushbu sertifikat mahsulotning xalqaro bozorda tan olinishi va eksport qilinishida muhim rol o'ynaydi.

Halol sertifikatlash tizimi iqtisodiy jihatdan ham katta ahamiyatga ega. Halol mahsulotlar bozori dunyo iqtisodiyotining tez rivojlanayotgan segmentlaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda milliardlab iste'molchilar halol sertifikatiga ega mahsulotlarni xarid qilmoqda. Bu esa ishlab chiqaruvchilar uchun katta iqtisodiy imkoniyat yaratmoqda. Ayniqsa Janubi-Sharqiy Osiyo, Yaqin Sharq va Afrika davlatlarida halol mahsulotlarga talab juda yuqori.

Ko'plab xalqaro kompaniyalar ham halol standartlarini ishlab chiqarish tizimiga joriy etmoqda. Chunki halol sertifikati korxonaning obro'sini oshiradi va mahsulotga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, halol mahsulotlar nafaqat musulmonlar, balki sog'lom turmush tarziga amal qiluvchi boshqa iste'molchilar orasida ham ommalashmoqda.

O'zbekistonda ham halol sanoatini rivojlantirish bo'yicha muhim islohotlar amalga oshirilmoqda. Oziq-ovqat ishlab chiqaruvchi korxonalar xalqaro standartlarga mos ravishda ishlab chiqarishni yo'lga qo'ymoqda. Mamlakatda halol sertifikatlash markazlari tashkil etilib, tadbirkorlarga amaliy yordam ko'rsatilmoqda. Bu esa mahalliy mahsulotlarning eksport geografiyasini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonda ayniqsa go'sht mahsulotlari, qandolat mahsulotlari, ichimliklar va yarim tayyor oziq-ovqat mahsulotlarini halol standartlari asosida ishlab chiqarishga katta e'tibor qaratilmoqda. Shu bilan birga, mehmonxona va restoran xizmatlarida ham halol turizm yo'nalishlari rivojlanib bormoqda.

Halol standartlarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ayrim korxonalarda zamonaviy laboratoriyalarning yetishmasligi, malakali mutaxassislar kamligi va xalqaro tajriba bilan ishlashdagi qiyinchiliklar halol sanoatining rivojlanishiga to'sqinlik

qilmoqda. Bundan tashqari, ayrim hollarda qalbaki sertifikatlarning uchrashi iste'molchilar ishonchiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish zarur. Mutaxassislarni tayyorlash, zamonaviy laboratoriyalar tashkil etish va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish halol sanoatini rivojlantirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, korxonalarda raqamli nazorat tizimlarini joriy etish mahsulot sifatini yanada oshirish imkonini beradi.

Kelajakda halol mahsulotlarga bo'lgan talab yanada ortishi kutilmoqda. Chunki dunyo aholisi orasida sog'lom ovqatlanish va ekologik toza mahsulotlarga qiziqish kuchayib bormoqda. Halol standartlari esa aynan sifat, xavfsizlik va ishonchlilikni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli halol sanoatini rivojlantirish nafaqat diniy, balki iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, Halol standarti talablariga muvofiqlikni ta'minlash zamonaviy ishlab chiqarish tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Halol standartlari mahsulot sifati va xavfsizligini oshirish, iste'molchilar huquqlarini himoya qilish hamda korxonalarining xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu standartlarni keng joriy etish mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga, eksport hajmining ortishiga va aholi farovonligining yaxshilanishiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Halol mahsulot ishlab chiqarish bo'yicha xalqaro standartlar to'plami.
2. Oziq-ovqat xavfsizligi va sifat nazorati bo'yicha ilmiy adabiyotlar.
3. Sanitariya va gigiyena qoidalariga oid o'quv qo'llanmalar.
4. Islom fiqhi va halol tushunchasiga oid manbalar.
5. Zamonaviy logistika va ishlab chiqarish texnologiyalariga oid ilmiy maqolalar.
6. O'zbekiston Respublikasining standartlashtirishga oid me'yoriy hujjatlari.